

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till ändring av förordningen om referensvärden och om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa samt om ändring av rapporteringskraven enligt InvestEU-programmet

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1011 vad gäller tillämpningsområdet för reglerna för referensvärden, användningen i unionen av referensvärden som tillhandahålls av en administratör belägen i ett tredjeland och vissa rapporteringskrav samt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1092/2010, (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 1094/2010, (EU) nr 1095/2010 och (EU) 2021/523 vad gäller vissa rapporteringskrav på områdena finansiella tjänster och investeringsstöd.

Helsingfors den 7 december 2023

Näringsminister Wille Rydman

Lagstiftningsråd Paula Kirppu

28.11.2023

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV FÖRORDNING (EU) 2016/1011 I FRÅGA OM TILLÄMPNINGSOMRÅDET FÖR REGLERNA FÖR REFERENSVÄRDEN, ANVÄNDNINGEN I UNIONEN AV REFERENSVÄRDEN SOM TILLHANDAHÅLLS AV EN ADMINISTRATÖR SOM BELÄGEN I ETT TREDJELAND OCH VISSA RAPPORTERINGSKRAV SAMT FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV FÖRORDNINGARNA (EU) NR 1092/2010, (EU) NR 1093/2010, (EU) NR 1094/2010, (EU) NR 1095/2010 OCH (EU) 2021/523 VAD GÄLLER VISSA RAPPORTERINGSKRAV PÅ OMRÅDENA FINANSIELLA TJÄNSTER OCH INVESTERINGSSTÖD

1 Bakgrund

Europeiska kommissionen offentliggjorde sitt förslag (COM(2023) 660 final) till ändring av tillämpningsområdet för förordningen om referensvärden¹ den 17 oktober 2023. Förslaget ingår i ett åtgärds paket som syftar till att underlätta ställningen för administratörer och användare av index av mindre betydelse som används som referensvärden inom finanssektorn. Förordningen om referensvärden syftar till att säkerställa att referensvärdens korrekthet och integritet, oberoende av storlek och systemviktighet (systemic nature). Detta har väckt frågor om regleringen är proportionerlig. Kommissionen antog den 17 oktober 2023 också ett förslag (COM(2023) 593 final) till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 1092/2010², (EU) 1093/2010³, (EU) 1094/2010⁴, (EU) 1095/2010⁵ och (EU) 2021/523⁶ vad gäller vissa rapporteringskrav på områdena finansiella tjänster och investeringsstöd, nedan *förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa*.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011 av den 8 juni 2016 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU och förordning (EU) nr 596/2014

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1092/2010 av den 24 november 2010 om makrotillsyn av det finansiella systemet på EU-nivå och om inrättande av en europeisk systemrisknämnd

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1094/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/79/EG

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/77/EG

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017

Förslagen har antagits i samband med kommissionens arbetsprogram 2024⁷ som en del av en större åtgärdshelhet som syftar till bättre lagstiftning, minskning av de administrativa bördorna och rationalisering av rapporteringskraven. Eftersom kommissionens förslag till lagstiftning är en del av en större helhet, behandlas de tillsammans i denna U-skrivelse. Statsrådet överlämnar en separat skrivelse om förslaget till lagstiftning för att ändra hållbarhetsrapporteringen som hör till samma större helhet.

2 Förslagets syften

Med förslagen syftar kommissionen allmänt till att minska de administrativa bördorna och rationalisera rapporteringskraven. I början av året antog kommissionen ett meddelande om EU:s konkurrenskraft på lång sikt – efter 2030⁸. I meddelandet betonades vikten av att målen nås till så låga kostnader som möjligt. I meddelandet konstaterades dessutom att rationalisering av rapporteringsskyldigheterna och en minskning de administrativa bördorna är en av kommissionens prioriteringar. Kommissionen konstaterade att den kommer att göra en ny satsning för att rationalisera och förenkla rapporteringskraven för företag och förvaltningar. Målet är att minska sådana bördor med 25 procent, utan att det undergräver andra mål. Målet för kommissionens arbetsprogram 2024 är att uppnå minskningsmålet på 25 procent. Avsikten är att uppnå målet genom att utöka återanvändningen av data, förenkla processerna samt minska antalet enkäter.

När det gäller referensvärden är kommissionens mål att lösa två brister som man upptäckt i regelverket. För det första problemet med bestämmelsernas proportionalitet i förordningen om referensvärden, särskilt i anslutning till kraven på registrering och auktorisation för administratörer, som kan inträda när ett index används för första gången som referensvärde. För det andra förhindra eventuella negativa effekter av erkännande- och godkännandeförfarandena på tredjelandsaktörers villighet att tillhandahålla referensvärden i EU. För dem framstår kraven i EU:s regelverk som en tung administrativ börda. Risken är att antalet referensvärden som tillhandahålls i EU minskar.

Genom förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa syftar kommissionen till att underlätta datadelning mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn samt undvika överlappande rapportering. Bättre utbyte av uppgifter mellan myndigheter är också ett mål som konstaterats i kommissionens strategi för tillsynsdata⁹. Förslaget syftar till att förhindra överlappande rapportering i situationer där flera myndigheter har rätt att samla in uppgifter, men där det inte finns någon uttrycklig rättslig grund för dem att dela uppgifterna med varandra. Dessutom görs uppgifterna mer användbara, så att användningen av uppgifterna för forsknings- och innovationsverksamhet stöds. Kommissionen ska också få större möjligheter att använda uppgifterna, vilket säkerställer kommissionen tillgång till data som stöd för bättre konsekvensbedömning.

I förslaget som gäller myndigheternas utbyte av uppgifter föreslås också att rapporteringskraven som gäller Invest-EU-programmets genomförandepartner ska ändras från en gång i halvåret till en gång om året, vilket syftar till att minska arbetsbelastningen och de administrativa bördorna.

⁷ COM(2023) 638 final

⁸ COM(2023) 168 final

⁹ COM(2021) 798 final

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

3.1 Förordningen om referensvärden

Det huvudsakliga innehållet i förslaget till ändring av förordningen om referensvärden är att förordningens tillämpningsområde inskränks avsevärt jämfört med nuläget. Kraven i regelverket kvarstår, men de ska tillämpas på en mindre grupp aktörer än tidigare och gälla särskilt systemviktiga referensvärden, det vill säga kritiska och signifikanta referensvärden. Förslaget undanröjer registreringsbördan och efterlevnadsbördan för administratörer av icke-signifikanta referensvärden (ca 90 procent av alla administratörer).

Det föreslås att definitionen av signifikanta referensvärden ändras så att ett referensvärde som inte är ett kritiskt referensvärde, men vars användning i enlighet med förordningen överskrider värdet 50 miljarder euro beräknat på sex månaders genomsnittsvärden, är ett signifikant referensvärde och förutsätter att administratören omedelbart underrättar tillsynsmyndigheten om överskridningen och vidtar åtgärder för registrering och auktorisation samt börjar iaktaga skyldigheterna enligt förordningen. Den nationella tillsynsmyndigheten föreslås dessutom få prövningsrätt och rätt att på nationell nivå fastställa att ett visst referensvärde ska betraktas som signifikant eller av orsaker som föreskrivs genom förordningen upphäva denna status.

EU-referensvärden för klimatomställning och EU-referensvärden för anpassning till Parisavtalet får administreras endast av en auktoriserad eller registrerad administratör enligt förordningen.

Administratörer av referensvärden som är belägna utanför EU, i tredjeländer, och som ansöker om erkännande ska iaktaga förordningen om referensvärden eller motsvarande IOSCO-principer.

Esma för ett register över administratörer i EU (auktoriserade och registrerade), administratörer i tredjeländer som är erkända och godkända i EU och EU-referensvärden för klimatomställning och EU-referensvärden för anpassning till Parisavtalet.

Avsikten är att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026

3.2 Förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa

Enligt unionens gällande lagstiftning omfattas de europeiska tillsynsmyndigheterna (EBA, Esma, Eiopa) och Europeiska systemrisknämnden (ESRB) av en sekretessbestämmelse, enligt vilken konfidentiella uppgifter inte får utlämnas till någon person eller myndighet utom i form av ett sammandrag eller en sammanställning, där enskilda finansinstitut inte kan identifieras. Flera myndigheter kan alltså samla in samma uppgifter för att sköta sina uppgifter. Enligt kommissionens förslag till ny förordning ska de europeiska tillsynsmyndigheterna och ESRB på begäran dela uppgifter med varandra, så att den överlappande rapporteringen minskar. I förslaget till förordningen ingår i huvudsak ändringar med samma innehåll som i förordningarna om inrättande av Europeiska systemrisknämnden (ESRB), Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma).

Enligt kommissionens förslag ska EBA, Eiopa, Esma samt de behöriga myndigheterna dela uppgifter som de har fått från ett finansinstitut eller en annan behörig myndighet under fullgörandet av sitt uppdrag med varandra. Uppgifter ska delas regelbundet eller från fall till fall på begäran av en europeisk tillsynsmyndighet, ESRB, den myndighet som avses i

penningtvättsdirektivet eller den behöriga myndighet som avses i förordningarna om inrättande av EBA, Eiopa och Esma. ESRB ska i sin tur dela uppgifter på begäran av de europeiska tillsynsmyndigheterna, Europeiska centralbankssystemet, kommissionen, en nationell tillsynsmyndighet, en nationell statistikmyndighet, den myndighet som avses i penningtvättsdirektivet eller den behöriga myndighet som avses i förordningarna om inrättande av EBA, Eiopa och Esma. För att uppgifter ska kunna delas ska den som begär uppgifterna ha rätt att få dem med stöd av Europeiska unionens lagstiftning. I och med den föreslagna ändringen av förordningen ska de europeiska tillsynsmyndigheterna och ESRB beakta all befintlig statistik som tagits fram och distribuerats av de ovannämnda aktörerna innan de själva samlar in uppgifter. Avsikten är att uppgifter ska kunna samlas in endast en gång och därefter delas mellan myndigheterna. De europeiska tillsynsmyndigheterna åläggs härmed också att se över behovet av tekniska standarder för genomförande, riktlinjer och rekommendationer som gäller rapporteringskrav samt vid behov avskaffa överflödiga och föråldrade bestämmelser.

Förslaget till förordning innehåller bestämmelser om den praxis som ska tillämpas vid datadelning. Myndigheterna får ingå ett samförståndsavtal för att närmare fastställa villkoren för utbytet av uppgifter. Vid utbyte av uppgifter ska bestämmelserna om tystnadsplikt, dataskydd samt upphovsrätt iakttas. Skyldigheten att utbyta uppgifter är också tillämplig på uppgifter som har bearbetats i samband med kvalitetskontroll eller behandlats på något annat sätt. Den myndighet som begär uppgifter ska ange en rättsliga grund för erhållandet av uppgifter. Den myndighet som ansvarar för delning ska utan dröjsmål underrätta varje berört finansinstitut eller behörig myndig om att uppgifter har delats.

Kommissionen föreslår också bestämmelser om uppgifters allmänna användbarhet. Enligt de föreslagna bestämmelserna kan kommissionen eller ovannämnda myndigheter som har rätt till utbyte av uppgifter på motiverad begäran och från fall till fall få uppgifter som finansinstitut rapporterat. Uppgifterna ska dock lämnas i en form som omöjliggör identifiering av enskilda enheter och som inte innehåller personuppgifter. Syftet är att stöda utformningen av evidensbaserad lagstiftning. Dessutom föreslår kommissionen en bestämmelse enligt vilken finansinstitut, forskare och andra aktörer av grundad anledning ska ges tillgång till uppgifter för forsknings- och innovationsverksamhet. Förutsättningen är att uppgifterna har anonymiserats och bearbetas för att skydda konfidentiella uppgifter. Uppgifter ska få utlämnas endast med samtycke från den myndighet som ursprungligen samlade in uppgifterna.

I förordningen som gäller utbyte av uppgifter mellan myndigheterna föreslår kommissionen också en ändring av artikel 28.4 i förordning (EU) 2021/523 (InvestEU-förordningen), enligt vilken rapporteringskravet för InvestEU-programmets genomförandepartner ändras från en gång i halvåret till en gång om året.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Rättslig grund

Ändringsförslagen grundar sig på samma artiklar i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) som de ursprungliga förordningarna. Förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa samt förslaget till förordning om referensvärden grundar sig på artikel 114 i EUF-fördraget (tillnärmning av lagstiftningen om den inre marknaden). Förslaget till ändring som gäller rapporteringskrav enligt InvestEU-programmet grundar sig på artiklarna 173 och 175.3 i EUF-fördraget.

Förslagen behandlas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och rådet beslutar om antagande med kvalificerad majoritet. Statsrådet anser att kommissionen förslag är motiverade med avseende på den rättsliga grunden. Förslagen till lagstiftning kan anses utveckla den inre marknaden ytterligare.

Proportionalitetsprincipen

Kommissionen anser att förslagen är förenliga med proportionalitetsprincipen. Kommissionen bedömer att rationaliseringen av rapporteringskraven förenklar den rättsliga ramen genom små ändringar av de befintliga kraven. Förslaget är därför begränsat till de ändringar som krävs för att säkerställa en effektivare rapportering utan att några väsentliga delar av den berörda lagstiftningen ändras. Förslagets syfte är att också att minska rapporteringsbördan särskilt för små och medelstora företag. Ändringarna i förordningen om referensvärden är begränsade till de nödvändiga kostnadseffektiva ändringar som ändå säkerställer rätt balans mellan ekonomisk stabilitet och den europeiska marknadens integritet. Genom förslaget tillförsäkras tillsobjekt som är verksamma i EU största möjliga urval av europeiska och EU-externa index som kan användas som referensvärden. Förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa är begränsat till endast myndigheter, men samtidigt möjliggör det enklare rapporteringskrav för de rapporteringsskyldiga. Statsrådet anser att förslaget till lagstiftning är förenligt med proportionalitetsprincipen.

Subsidiaritetsprincipen

Kommissionen anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. De rapporteringskrav som gäller finanssektorn har i huvudsak påförts genom EU:s lagstiftning. För att säkerställa rättssäkerhet och en enhetlig rapportering är det därför lämpligast att rationalisera dem på EU-nivå. Ändringarna som gäller förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa gäller särskilt EU:s myndigheter, så det är mest ändamålsenligt att göra ändringarna på EU-nivå. Ansvar för tillsynen över administratörer av referensvärden kan delas mellan medlemsstaterna beroende på var en administratör som den nationella tillsynsmyndigheten utsett är etablerad. Då är det Esmas roll att samordna tillsynsmyndigheterna för att undvika rättslig osäkerhet. Sålunda är det mest ändamålsenligt att göra ändringarna på EU-nivå. Statsrådet anser att förslaget till lagstiftning är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

5.1 Förordningen om referensvärden

Kommissionens konsekvensbedömning

Kommissionen har inte utarbetat någon egentlig konsekvensbedömning av förslaget, eftersom förslaget svarar på två sådana policy mål som till stor del bestämmer förslagets innehåll på förhand. I samband med förslaget konstateras det emellertid att förslaget att undanröja auktoriserings- eller registreringsskyldigheten för EU-administratörer av icke-signifikanta referensvärden eller identifieringsförfarandet för administratörer som är belägna i tredjeländer inverkar på de administrativa kraven på dessa aktörer. För närvarande innehåller Esmas register 73 EU-administratörer av referensvärden. Av dem administrerar fyra referensräntor som erkänts som kritiska i enlighet med förordningen (Euribor, Stibor, Nibor och Wibor) och enligt kommissionens inofficiella förfrågningar administrerar tre dessutom ett eller flera signifikanta referensvärden. De återstående 66 administratörerna stannar således utanför regleringen och de referensvärden som dessa administrerar fastställs inte separat som signifikanta.

För administratörer som är belägna i tredjeländer stärks en likvärdig tillämpning av bestämmelserna. Enligt kommissionens uppgifter finns det för närvarande sammanlagt cirka 273 administratörer. Av dessa omfattas två av ett beslut om likvärdighet, två har erkänts av en enhet som står under EU:s tillsyn och tio har erkänts av Esma. De återstående 259 kan fortsätta verksamheten med stöd av övergångsbestämmelsen till och med den 1 januari 2026. Bland dessa aktörer utanför EU har kommissionen hittat åtminstone sex administratörer som administrerar åtminstone ett referensvärde som överskrider gränsen 50 miljarder euro.

Genom förslaget omdefinieras tillämpningsområdet för förordningen om referensvärden och främjas drag som främjar proportionalitet. Förslaget närmar förordningen om referensvärden till de bestämmelser och ekonomiskt relevanta index som gäller i andra jurisdiktioner.

I förslaget har man utnyttjat konsekvensbedömningen från 2020 samt kommissionens rapport från 2023 och två offentliga samråd.

Kommissionen bedömer att förslaget inte har några konsekvenser för EU:s budget.

Konsekvenser för de nationella myndigheterna

Förslaget bedöms inte ha någon betydande inverkan på Finansinspektionens arbetsbelastning. I Finansinspektionens register finns för närvarande en auktoriserad administratör av referensvärde. Förordningen ger den nationella myndigheten möjlighet att vid behov fastställa att ett visst referensvärde ska betraktas som signifikant, om det anses nödvändigt till exempel av tillsynsskäl.

Konsekvenser för företagen

Ändringen av förordningen om referensvärden syftar till att säkerställa att europeiska tillhandahållare av finansiella tjänster har tillgång till ett så brett utbud av referensvärden som möjligt även efter den nuvarande övergångsperiodens slut. Lättnaderna i kraven på registrering och auktorisation erbjuder också administratörer av referensvärden, inklusive administratörer från tredjeländer, större verksamhetsmöjligheter i Europa.

Konsekvenser för investerarna

Referensvärden som fastställts som kritiska (t.ex. Euribor, Stibor och Nibor) fortsätter att omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om referensvärden. Även stora referensvärden, det vill säga signifikanta referensvärden vars användning enligt förordningen överstiger 50 miljarder euro hör till tillämpningsområdet för bestämmelserna. Referensvärden av mindre betydelse stannar utanför tillämpningsområdet, men även en stor del av dem baserar sig på prisuppgifter som offentliggjorts på en reglerad marknad eller någon annan övervakad marknadsplats.

För investerare är det viktigt att ett referensvärde som eventuellt använts är tillförlitligt och inte kan manipuleras. När bestämmelserna ger tillsynsmyndigheten rätt att vid behov fastställa att även ett icke-signifikant referensvärde ska betraktas som signifikant och utsträcka skyldigheterna enligt förordningen till det, beaktas även investerarnas synvinkel när bestämmelserna tillämpas.

5.2 Förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa

Kommissionens konsekvensbedömning

Eftersom de föreslagna riktade ändringarna säkerställer ett mer effektivt och ändamålsenligt genomförande av befintlig politik och olika relevanta handlingsalternativ saknas anser kommissionen att en konsekvensbedömning inte nödvändig. Enligt kommissionen är de viktigaste ändringarna baserade på erfarenheterna av att genomföra lagstiftningen. Kommissionen har samlat erfarenheter av att genomföra bestämmelserna med hjälp av efterhandsutvärderingar och samråd med berörda parter.

Kommissionen offentliggjorde 2019 en kontroll av tillsynsrapporteringskrav i fråga om EU:s lagstiftning om finansiella tjänster. I kontrollen identifierades datadelning som ett av förbättringsområdena. Som resultat av kontrollen tillkom en strategi om tillsynsdata inom EU:s finansiella tjänster, där kommissionen åtog sig att föreslå att alla onödiga rättsliga hinder för datadelning mellan myndigheter skulle undanröjas. Kommissionen förslag om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa har antagits för att uppnå målen i strategin.

År 2022 genomförde kommissionen ett riktat samråd med myndigheter inom finanssektorn för att identifiera hinder för datadelning. Av de 58 respondenterna uppgav nästan 70 procent att det funnits hinder för datadelning när de begärt uppgifter, medan 40 procent hade upplevt samma sak när de velat dela data. När det gäller delning av data för forsknings- och innovationsverksamhet svarade 43 procent av myndigheterna att de delar data för sådana ändamål, medan 36 procent svarade att det fanns hinder för detta. Resultaten av samrådet analyserades vid ett seminarium som kommissionen ordnade och där över 130 myndigheter deltog. På seminarier fanns ett brett stöd för ökad datadelning mellan myndigheter inom bank-, försäkrings- och finansmarknadssektorerna. Det ansågs viktigt att stärka och förtydliga den rättsliga grunden för datadelning.

Kommissionen konstaterar att förslaget inte har några budgetkonsekvenser.

Konsekvenser för de nationella myndigheterna

Förslaget syftar till att minska rapporteringsbördan även ur myndighetens synvinkel. Enligt förslaget ska begäran om utbyte av uppgifter vara frivillig, så det går inte att uppskatta den direkta inverkan på den administrativa bördan i anslutning till överlappande rapportering. Utbyte av uppgifter gör det dock möjligt att minska arbetsbördan för den myndighet som samlar in uppgifter, om man lyckas samla in uppgifterna bara en gång och därefter dela dem med andra myndigheter. Inverkan på den nationella tillsynsmyndigheten, Finansinspektionen, förefaller inte väsentlig, eftersom Finansinspektionen redan nu delar uppgifter på ett heltäckande sätt med till exempel de europeiska tillsynsmyndigheterna, Europeiska centralbanken samt de nordiska tillsynsmyndigheterna. Utbyte av uppgifter borde också främja bättre samordning av tillsynsåtgärderna och tillnärmning av tillsynen mellan olika myndigheter i EU.

Utvecklandet av processer och praxis för datadelning kan dock innebära en administrativ börda för myndigheterna. Eftersom Finansinspektionen även för närvarande delar uppgifter på ett heltäckande sätt, förväntas de föreslagna bestämmelserna inte öka bördan i någon betydande mån, eftersom processerna och praxisen redan i princip existerar. Den utveckling av processer och praxis som förslaget eventuellt innebär kan också leda till effektivare insamling och behandling av uppgifter.

Kommissionen föreslog också en informationsskyldighet, enligt vilken myndigheterna ska underrätta den vars uppgifter utlämnas om utlämnandet. Informationsskyldigheten kan bli tung, om flera hundra aktörer ska informeras. Anonymisering av uppgifter som utlämnas för

forsknings- och innovationsverksamhet kan medföra extra arbete för myndigheterna, om de blir tvungna att avsevärt bearbeta de uppgifter som utlämnas.

Konsekvenser för företagen

Eftersom utbytet av uppgifter ska vara frivilligt går det inte heller för företagens del att uppskatta hur mycket utbytet av uppgifter skulle kunna minska företagens rapporteringsbörda. Rapporteringskraven i sig lättas inte upp eller minskas inte. Det är dock möjligt att företagen inte behöver rapportera samma saker flera gånger till olika myndigheter. För företag som är verksamma i Finland kan inverkan vara liten, eftersom Finansinspektionen redan nu heltäckande använder uppgifter som insamlats en gång och också delar dem vidare på det sätt som beskrivs ovan. Dessutom samlar myndigheterna in samma uppgifter från instituten på något avvikande sätt, så uppgifterna borde samlas in i en form som gör det möjligt att använda samma uppgifter för olika ändamål hos olika myndigheter, för att rapporteringsbördan faktiskt ska minska. Ur företagets synvinkel kan det också vara utmanande att uppfatta vilka uppgifter som ska rapporteras i enlighet med lagens bestämmelser, om datadelningen mellan myndigheterna inte är tillräckligt transparent.

Ändringen av rapporteringskravet enligt InvestEU-programmet minskar direkt rapporteringsbördan för de genomförandepartner, finansförmedlare samt andra aktörer, såsom små och medelstora företag, som berörs av kravet. Rapporteringskravet halveras, för i stället för varje halvår ska uppgifterna rapporteras en gång om året.

Erhållandet av uppgifter för eventuell forsknings- och innovationsverksamhet kan öka företagets möjlighet att ändra sina affärsmodeller eller utveckla och testa nya produkter.

6 Förslagets förhållande till grundlagen samt till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa berör skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter, som garanteras i 10 § i Finlands grundlag samt i artiklarna 7 och 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheter. Förslaget gäller dessutom egendomsskyddet, som garanteras i 15 § i Finlands grundlag och i artikel 17 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt förslaget ska myndigheterna agera i enlighet med EU:s bestämmelser som skyddar de ovannämnda rättigheterna. Myndigheternas utbyte av uppgifter gäller i princip juridiska personer, men tillämpningsområdet omfattar emellertid också privata yrkesutövare. Eftersom det är fråga om uppgifter som hör till dataskyddsförordningens tillämpningsområde sker utlämnande eller annan behandling av personuppgifter i enlighet med de rättsliga grunden i artikel 6.1 c i den förordningen. I enlighet med förslaget ska varje myndighet till vilken uppgifter utlämnas med stöd av unionslagstiftningen också ha rätt att själv samla in samma uppgifter från företagen. Förordningen utvidgar alltså inte kretsen av myndigheter som har rätt att själva få uppgifter. Till den del som uppgifter utlämnas till kommissionen, forskare eller enskilda aktörer ska uppgifterna anonymiseras så att det inte är möjligt att identifiera en enskild juridisk person eller fysisk person. Statsrådet anser inte att förslagen strider mot Finlands grundlag eller avtal om de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna som är förpliktande för Finland.

Förslaget till förordning om referensvärden handlar om näringsfriheten i EU. Genom förslaget inskränks dock den gällande regleringens tillämpningsområde och således lättas de bestämmelser upp med stöd av vilka index som används som referensvärden kan administreras i EU. Statsrådet anser inte att förslagen strider mot Finlands grundlag eller avtal om de

grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna som är förpliktande för Finland.

7 Ålands behörighet

Med stöd av 27 och 29 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om saken.

8 Behandlingen av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de andra medlemsstaternas ståndpunkter

Ansvarigt utskott för förslagen till lagstiftning i Europaparlamentet är utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON). Behandlingen av förslaget som gäller referensvärden har inletts i rådets arbetsgrupp för finansiella tjänster på det första mötet den 8 november 2023. De andra medlemsstaternas officiella ståndpunkter är ännu inte kända, men medlemsstaterna förefaller preliminärt understöda förslagen till lagstiftning.

Europaparlamentet har ännu inte börjat behandla förslagen eller utsett föredragande.

9 Den nationella behandlingen av förslaget

Kommissionens förordningsförslag samt utkastet till statsrådets skrivelse om dem var på remiss i ett skriftligt förfarande i sektionen för finansiella tjänster och kapitalrörelsen (sektion 10), som är underställd kommittén för EU-ärenden, den 17–24 november 2023.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder målet bakom kommissionens förslag att förbättra EU:s konkurrenskraft genom att lätta den administrativa bördan. Statsrådet understöder de föreslagna ändringarna av tillämpningsområdet för förordningen om referensvärden och anser att de går i rätt riktning. Statsrådet anser att när överläggningarna fortsätter bör man emellertid försöka se till att förordningens tillämpningsområde är tydligt och konsekvent när det gäller referensvärden som baserar sig på tillgångar och på eventuella ESG-kriterier.

När det gäller förslaget om utbyte av uppgifter mellan myndigheter som utövar tillsyn över finanssektorn i Europa stöder statsrådet att myndigheternas utbyte av uppgifter främjas och att rapporteringskravet enligt InvestEU-programmet lättas upp. Statsrådet ställer sig positivt till förslaget att uppgifter ska kunna användas för forsknings- och innovationsverksamhet. Statsrådet finner dock det viktigt att man under överläggningarna fäster uppmärksamhet vid den administrativa bördan i anslutning till myndighetens informationsskyldighet, enligt vilken berörda finansinstitut och myndigheter ska informeras om utlämnandet av uppgifter. Statsrådet fäster också uppmärksamhet vid att även mindre marknader måste beaktas när det gäller anonymisering av utlämnade uppgifter. Statsrådet ställer sig också positivt till kommissionens rätt att få uppgifter. Statsrådet anser dock att man under överläggningarna borde utreda om samma rätt kan införas för nationella lagberedningsorgan, vilket skulle kunna bidra till lagstiftning som grundar sig på verifierad data även på nationell nivå. Under överläggningar bör det dessutom utredas om Europeiska centralbanken (ECB) och gemensamma resolutionsnämnden (SRB) borde läggas till tillämpningsområdet.